

AKROPOLITANEC

ZA BOLJŠEGA ČLOVEKA IN BOLJŠI SVET

SPOMIN

ČUDEŽNI SVET PREDANOSTI IN SKRBI

ZAČIMBE VSAKDANA

www.akropola.org

FILOZOFIJA

KULTURA

PROSTOVOLJSTVO

AKROPOLITANEC

NOVA AKROPOLA | kulturno društvo

[www.akropola.org](#)

SEPTEMBER 2024 | ŠT. 104

NASLOV

NOVA AKROPOLA | Ljubljana

Wolfova 8, 1000 Ljubljana

070 601 651, 059 78 02 11

NOVA AKROPOLA | Maribor

Tyrševa 7, 2000 Maribor

040 709 955

ODPIRALNI ČAS:

PON–ČET 18h–22h

IZDAJATELJ

NOVA AKROPOLA SLOVENIJA

akropolitanec@akropola.org

UREDNIŠTVO

Glavni urednik: Stjepan Palajsa

Urednik: Andrej Praček

Prevod: Barbara Krasnik, Maja Mlakar

Grafično oblikovanje: Nija Androjna

V TEJ ŠTEVILKI:

• PSIHOLOGIJA: SPOMIN	6
• NARAVA ČUDEŽNI SVET PREDANOSTI IN SKRBI	10
• ZGODBA DAR SPOMINA	14
• HUMOR ZAČIMBE VSAKDANA	15

BESEDA UREDNIKA

Občudujem raznoliko pahljačo izražanja ljubezni v živalskem svetu in razmišljam o človeku. Opažam, koliko imamo z živalmi skupnega ter dejstvo, da nas kljub temu nekaj povzdiguje nadnje. Skupne imamo na primer nagone. Te lahko opredelimo kot podzavestna, a močna strmenja s ciljem ohranitve življenja na nivoju osebkov ali vrste.

Določeni nagoni povezujejo krog osebkov, ki je lahko ožji ali širši. Tudi ljubezen je sila povezovanja in združevanja. Zato imajo ljubezen in nagoni na določenih mestih stičišče.

V bistvu je veliko tega, kar v vsakdanji predstavi pripisujemo ljubezni, povezanega z nagoni. Odnos do partnerja, do potomstva, tudi do prijatelja je v delu navsezadnje eksistencialnega pomena. Zaradi tega se vrsta ohranja, mi pa smo v zameno nagrajeni z občutki, ki so prijetni. Občutki, ki jih poraja ljubezen, so svetli, povezujoči, topli. Ljubezen je kot ogenj – povezuje in oživlja. Te občutke iščemo. Vendar, čeprav ne po naši izbiri, nam goreča Gospa neizbežno postreže tudi s svojo drugo platjo in nas kdaj tudi opeče, s čimer nas preobraža ...

Vidimo tudi, da ima vsak od nas svojo predstavo o Ljubezni, to pa preprosto zato, ker smo različni. Razlikujemo se, ne samo po fizični in psihični naravi, temveč tudi po zrelosti. Slednje pove, kako visoko zmoremo dvigniti našo zavest in kje se ta zadržuje večji del časa. S tem je povezan tudi način manifestacije Ljubezni. Namreč, ta se skozi nas odraža le na področju, kjer smo, kjer delujemo, na področju, kjer se naša zavest nahaja.

Pri nekaterih se zadržuje pretežno v telesu, kjer se sila privlačnosti izraža preko čutnih zaznav in strastnih občutkov. Pri drugih se lahko povzdigne višje v področje psihe in se zato Ljubezen izraža skozi subtilnejše emocije, dotik pa je lahko tudi nežnejši. Takrat postane pomembna bližina, pripadnost in zlitje dveh psihični svetov, ne le teles. Pri obeh omenjenih nivojih je precej pomembno naše doživljanje in naše počutje v odnosih. Pomembni smo mi.

Ko dvignemo zavest še stopnico višje, v področje duha, lahko resnično doživljamo drugo osebo kot samega sebe, a s to razliko, da jo doživljamo kot njo samo in ne iz sebe ali zaradi sebe. Tako je zato, ker se zavest dvigne nad personalni JAZ v transcendentno področje MI in tako sebe kakor druge doživljamo s tega mesta. Takrat sam prenehaš biti center, okoli katerega bi se moralo vse vrteti, zato tudi naši občutki v odnosih niso več prvotnega pomena.

Dejanja ljubezni iz te perspektive so, za opazovalca iz nižjih področij, neumna in naivna. Gre za dajanje brez pričakovanja nagrade, o katerem govorijo različne filozofske doktrine.

V resnici nagrada vseeno pride, tudi če ne nujno na vseh nivojih. Boginja Ljubezni je pravična in nas tukaj nagradi, prav tako kot na nižjih ravneh. Vendar le tisti, kdor je sposoben zaznati življenje tretjega nivoja, prepozna nagrado, ki jo je tukaj deležen.

Če povzamemo, je ljubezen življenje, ki nas aktivno povezuje z drugimi. Višje kot je sedež naše zavesti, širši je naš domači krog in subtilnejše je naše doživljanje. Moč doživljanja fenomenov posameznega nivoja pa je odvisna od tega, koliko smo na tem nivoju razviti.

Dejstvo je, da smo sposobni zaznati in izraziti ljubezen na različnih ravneh. Naša zavest se lahko dviguje in spušča, vendar le znotraj tistih področij, ki smo jih do sedaj razvili. Intenzivnost doživljanja je prav tako odvisna od tega, koliko smo določen nivo sebe uspeli razviti in oživeti. Ker pa gre razvoj v smeri od spodaj navzgor, so nekateri naši višji nivoji še vedno manj razviti, in ker smo v procesu razvoja, ne glede na našo trenutno zrelost, še vedno obstaja nerazvito področje, prav tako kot stanja, ki jih nedefinirano zaznavamo, torej jih še ne doživljamo v vsej polnosti.

Tudi ta doživljanja so naša realnost. Celu zavedamo se, da so pomembnejša od doživljanj iz nižjih nivojev, vendar se zaradi

medle definiranosti z njimi ne morejo kosati v intenzivnosti.

Iz tega sledi, da življenje subtilnejših ravni ljubezni dejansko zahteva požrtvovalnost. Odrekamo se nižjemu in jasnejšemu, za nekaj drugega, subtilnejšega, ki pa je za nas še premalo definirano. Pri tem vlagamo napor, da bi obdržali zavest višje. In tudi za to smo nagrajani. Ne še neposredno z radostjo višjega nivoja, ker je v tem trenutku nismo sposobni doživeti, temveč s tem, da z našo zavestno prisotnostjo ta del razvijamo ter tako počasi postajamo sposobni novih subtilnejši in bogatejših zaznav.

Torej, kar je za nekatere lepo, a naporno, je za tiste, ki so korak spredaj, samoumevno – enostavno in bogato. Tako nas gradita izbira in zavestno hranjenje višjih izrazov ljubezni.

Vsa bitja se razvijajo. Ni dovolj ohraniti življenja na nekem nivoju, temveč ga je treba tudi povzdigniti. Za oboje skrbi naša goreča Gospa, ki ohranja in daje smer življenju. Ohranjanje je v nas močno zasidrano in se odvija podzavestno, prek nagonov, napredovanje pa je še nestabilno in poteka z zavestno izbiro.

Ozavestimo zato naše pretekle korake, naše izkušnje in prepoznali bomo pot. Tako se bomo lažje tudi usmerili k cilju, ki ga še ne razumemo povsem, ga pa v srcu čutimo.

Andrej Praček, *urednik*

**VEČER ODPRTIH VRAT
NOVE
AKROPOLE**

23. 9. OB 19:00
Nova Akropola Maribor

PREDAVANJE | AKTIVNOSTI | DRUŽENJE

WWW.AKROPOLA.ORG

TEČAJ PRAKTIČNE FILOZOFIJE

– Najdi svoj kompas, najdi svojo pot. –

14. 10. ob 20. uri, Tyrševa 7, MARIBOR

6. 11. ob 19. uri, Wolfova 8, Ljubljana

18 ur predavanj

TEČAJ PRAKTIČNE FILOZOFIJE

KAKO NAREDITI FILOZOFIJO UPORABNO TUKAJ IN ZDAJ?

Z neprestano in zavestno uporabo filozofskih načel. Filozofija ni le skupek abstraktnih idej; je močno orodje za preoblikovanje našega vsakdanjega življenja, naših odnosov in našega pogleda na svet.

ZAČNIMO S SAMOREFLEKSIJO.

Vzemimo si čas, da se zazremo vase, da izprašamo svoja prepričanja, vrednote in obnašanje. To je začetek spoznavanja samega sebe, zavest o samemu sebi pa je prvi korak k pozitivnim spremembam.

NATO RAZVIJAJMO VRLINE.

Pogum, velikodušnost, iskrenost, sočutje – to so univerzalne vrednote, ki presegajo različne kulture in časovna obdobja. Vadimo te vrline na vseh področjih svojega življenja, od vsakdanjih odnosov do najpomembnejših odločitev.

POLEG TEGA, IŠČIMO ZNANJE.

Filozofija nam ponuja v raziskovanje bogastvo modrosti. Berimo, preučujmo, sprašujmo ... A ne pozabimo: znanje ima vrednost le, če je uporabljeno. Pretočimo filozofske nauke v oprijemljiva dejanja.

DELOVANJE JE KLJUČNI DEJAVNIK.

Ni dovolj razmišljati; spomnimo se, da filozofija ni le intelektualna, temveč tudi praktična in izkustvena. Ne gre samo za poznavanje idej, ampak tudi za življenje v skladu z njimi. Z vsakodnevno uporabo postanemo filozofi, ki iščemo modrost v vsakem trenutku in vsaki izkušnji.

In zato – poskušajmo živeti filozofijo tukaj in zdaj! Udejanjimo njene nauke v vsakdanjem življenju, spreminjajmo sebe in svet okoli sebe na bolje.

Tečaj praktične filozofije zajema najpomembnejša učenja tradicionalnih filozofskih šol Vzhoda in Zahoda, ki so bila namenjena vseživljenjskemu oblikovanju človeka.

TEME PREDAVANJ:

- PRAKTIČNA FILOZOFIJA
- VIDNA IN NEVIDNA NARAVA
- NOTRANJI BOJ (DUHOVNOST INDIJE)
- VLOGA BOLEČINE (ETIKA BUDIZMA)
- NOTRANJI DIALOG (MISTIKA TIBETA)
- ČLOVEK KOT DRUŽBENO BITJE (KONFUCIJ)
- UMETNOST ŽIVLJENJA V DRUŽBI
- IDEALNA DRŽAVA (PLATON)
- UMETNOST ZLATE SREDINE (ARISTOTEL)

TERMINI ZAČETKOV TEČAJEV:

(TEČAJ SE ODVIJA ENKRAT TEDENSKO OB ISTEM TERMINU, V TRAJANJU DVEH ŠOLSKIH UR)

LJUBLJANA:

- 6. 11. 2024, OB 19. URI
- 21. 1. 2025, OB 18. URI

MARIBOR:

- 14. 10. 2024, OB 20. URI
- 20. 1. 2025, OB 18. URI

SPOMIN

MARIJANA VUKAJLOVIĆ-STARČEVIĆ

Starodavna učenja pravijo, da je spomin pokazatelj naše zvestobe samemu sebi. In res, spomin nam omogoča shranjevanje izkušenj, njihovo obnovo ter prepoznavanje kot del lastnega obstoja in identitete skozi spominjanje. Je varuh vseh izkušenj, vsega, kar prepoznamo kot svojo osebnost.

Ni treba poudarjati, kako pomemben je spomin za nas. Če ne shranimo izkušenj, ki smo jih kdaj imeli, je, kot da jih nikoli nismo imeli. Brez spomina se ne bi bilo mogoče učiti, razmišljati, ne bi imeli samozavedanja, zavedanja kontinuitete našega lastnega obstoja, preteklosti in s tem vizije prihodnosti. Življenje bi bilo samo sedanji trenutek, ali natančneje, dolg niz sedanjih trenutkov, vedno istih ali vedno novih. Bili bi kot novorojenček, ki prvič vse vidi. Če vemo, da se človek razvija z učenjem in zbiranjem izkušenj, je enostavno sklepati, da je spomin prvi pogoj, da se lahko razvijemo kot človeško bitje.

Obstajajo številne študije, v katerih so psihologija in druge znanosti poskušale spoznati mehanizme in procese pomnjenja. Velik del teh študij je namenjen spoznavanju fiziološkega in nevrološkega delovanja možganov v procesu pomnjenja, vendar do danes ni bilo v celoti pojasnjeno, kako si stvari zapomnimo. Zanimivi so rezultati, ki kažejo, da v možganih ni ločenega centra ali območja, odgovornega za spomin. Lahko bi rekli, da je spomin razširjen po celotnih

BREZ SPOMINA NE BI IMELI SAMOZAVEDANJA, ZAVEDANJA KONTINUITETE NAŠEGA LASTNEGA OBSTOJA, PRETEKLOSTI IN S TEM VIZIJE PRIHODNOSTI.

možganih. Glede na to, da človek uporablja le majhen del možganskih živčnih celic, so (z)možnosti človeškega spomina ogromne.

Pomembnejše od tega, kakšni fizični procesi se odvijajo pri spominu, je, kaj si zapomnimo, kakšno vsebino shranimo v svojo zavest, da postane del naše izkušnje. Človek, ki vzame usodo v svoje roke, poskuša zavestno izbrati svojo lastno izkušnjo, to pa prinaša tudi nadzor nad tem, kar si zapomni. Tako kot pazimo, da svoje telo hranimo z zdravo hrano, bi morali biti še bolj previdni, s kakšno vsebino hranimo svojo psiho.

VSA NARAVA IMA SPOMIN

Spomin ni le privilegij človeka. Ne glede na to, ali opazujemo nivo posameznika ali vrste, se vsako živo bitje razvija - na podlagi nakopičenih izkušenj, usvaja nove. Vsako živo bitje torej potrebuje spomin. Pri bolj razvitih živalih je to enostavno opaziti. Pes se skozi spomin uči gospodarjevih ukazov in usvaja spretnosti. Enako je z vsemi drugimi živalmi, ki jih lahko dresiramo, vzgajamo, s čimer pri njih ustvarjamo navado določenega vedenja.

Vendar pa imajo tudi preprostejše živali spomin, ki omogoča pridobivanje novih izkušenj. V petdesetih letih prejšnjega stoletja so izvedli poskus s črvi, v katerem so s pomočjo svetlobe in električnega toka črve naučili, da svetloba prinaša bolečino. Nato so črve prerezali na dve polovici, iz katerih se je vsaka razvila v novega ločenega posameznika in vsak od njiju se je odzval na svetlobo prav tako kot starševski črv. Izkušnjo bolečine si zapomnimo in prenesemo na nova bitja.

Nagonska vedenja živali, ki gradijo gnezda na vedno enak način, letijo v enakih formacijah, iščejo pot do drstič, se branijo pred nevarnostjo, ipd., lahko torej pojasnimo kot rezultat spomina na ravni vrste. V najširšem smislu je rezultat spomina tudi rast in razvoj semena, fotosinteza rastlin in gradnja kristalnih struktur mineralov. Poleg tega ima vsaka

celica neko vrsto lastne zavesti in celo možnost prenosa informacij, komunikacije na daljavo.

Vsa narava ima spomin. Seveda ne na enak način. Kompleksnost spomina je odvisna od razvojnih zahtev določene vrste. Človek je na vrhu evolucijske lestvice živih bitij na Zemlji, ima sposobnost samozavedanja, zato je njegova sposobnost pomnjenja najbolj razvita. Morda je najpomembnejša razlika med spominom človeka in drugih živih bitij človekova sposobnost prostovoljnega spominjanja. Samo človek lahko izbere, kaj si bo zapomnil.

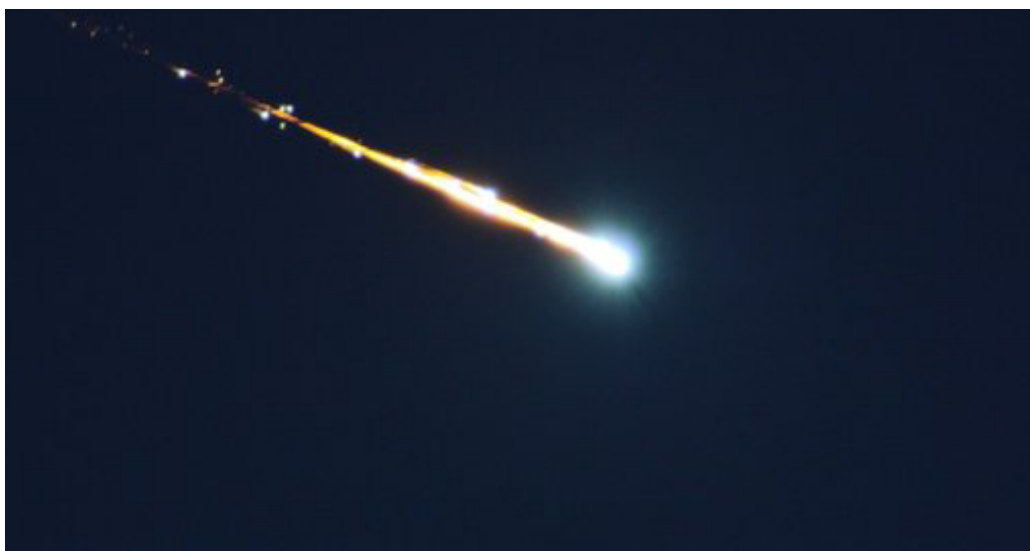
DVA NAČINA POMNENJA

Od vseh delitev spomina, ki jih danes omenjamo, bomo izpostavili tisto, ki se nam zdi za to tematiko najpomembnejša. Človek si lahko stvari zapomni tako, da določeno vsebino v zavest vtisne s ponavljanjem, s čimer oblikuje navado. Otrok večkrat prebere in napiše črko, dokler si je ne zapomni in se je nauči samodejno reproducirati. Na enak način smo se naučili otroških pesmic, poštevanke, slovničnih pravil ter pridobivali socialne in strokovne veščine. Značilnost takšnega spomina je, da zanj ni nujno, da bi nekaj razumeli ali se zavestno nameravali tega spomniti, dovolj je ponavljanje.

Vrednost in namen tega spomina je, da nam olajša delovanje v materialni resničnosti. Težava pa nastane, ko na ta način ustvarjamo stališča, sprejemamo ideje in sistem vrednot, torej oblikujemo navade na področju čustvovanja in razmišljanja. Misliti in čutiti običajno pomeni ostajati vedno enak, ne učiti se in se ne spreminjati. Vse, kar se nam dogaja, opazujemo skozi ena in ista vrednostna očala, vsako novo izkušnjo pa reduciramo na splošno znan imenovalec. Potem so nam vseč (ali ne pa ne) vedno iste stvari, potem se vedno istih stvari bojimo ali si jih želimo, ne da bi razmišljali o tem, koliko ima vse to smisel. Vrtimo se v krogu starih, dobro uveljavljenih vzorcev doživljanja in obnašanja, zaprtih do možnosti drugačnega dožemanja resničnosti.

Stvari si lahko zapomnimo tudi na drugačen način. Nekateri dogodki se vtisnejo v naš spomin, čeprav smo jih doživeli le enkrat. Dovolj je, da si enkrat ogledate film in si zapomnite nekaj ganljivih prizorov, enkrat vidite čudovit sončni zahod, enkrat preberete knjigo ali slišite čudovito glasbo. Ni treba ponavljati, da bi si nekaj zapomnili, zapomnimo si zaradi moči same izkušnje. V trenutku se zavemo nečesa, zaradi česar nismo več enaki in to neizbrisno ostane v spominu kot del naše izkušnje. Kot pri majhnem otroku, ki gleda svet s široko odprtimi očmi in iz vsakega doživljanja vsrkava nova spoznanja, nam ta vrsta spomina omogoča, da izstopimo iz ustaljenih vzorcev, se učimo in spreminjamo.

NEKATERI DOGODKI SE VTISNEJO V NAŠ SPOMIN, ČEPRAV SMO JIH DOŽIVELI LE ENKRAT. ZAPOMNIMO SI JIH ZARADI MOČI SAME IZKUŠNJE.

Oba načina spomina se dopolnjujeta in ju je v isti okoliščini težko strogo ločiti. Vsebinsko knjige si lahko zapomnimo zaradi močne izkušnje, hkrati pa si nekatere dele ob večkratnem branju zapomnimo s ponavljanjem. Človek potrebuje obe vrsti spomina, vendar ne na enak način. S ponavljanjem utrjujemo staro, znano gradivo. Za usvajanje novih izkušenj pa potrebujemo moč neposrednega doživetja.

VLOGA SPOMINA

Preneseno povedano, narava nam ne daje ničesar brez razloga. Tako telesni organi kot vsi mehanizmi naše psihe, vključno s spominom, imajo določeno nalogo. Kot lahko naše roke naredijo najplemenitejša, po drugi strani pa tudi popolnoma nesmiselna in neuporabna dejanja, so lahko tudi "psihične roke" popolnoma neuporabne, če jih ne uporabljamo pravilno. Če si zapomnimo veliko informacij, lahko postanemo dobra enciklopedija, ne pa tudi boljši človek. Za človeka, ki se zaveda svoje človeške narave, pa sta lahko oba načina pomnjenja neuporabna. Enako lahko močno doživetje povzročijo povsem banalne vsebine, po katerih v našem spominu ne ostane nobena dragocena izkušnja.

Tradicionalni nauki pravijo, da je človekovo življenje potovanje od zemlje do nebes, na katerem se korak za

korakom uresničuje kot celovito človeško bitje. Stopnice tokrat prehodimo z ozaveščanjem vsega, kar sodi v človeško naravo, in kar lahko preprosto imenujemo človeške vrline. In prav tu je vloga spomina pomembna. Spomin je shramba izkušenj, ki jih kasneje obnovimo in uporabimo v svojem življenju. Življenjsko pomembno je, kakšne so te izkušnje, kaj smo se iz njih naučili, ali smo ozavestili katere elemente svoje človeške narave.

Nezavedni spomin kot posledica naključnih izkušenj je tako neuporaben kot nezavedna in

**SPOMINJANJE KORISTNIH IZKUŠENJ
ZAHTEVA NAPOR VOLJE, KI BO NAŠO
POZORNOST USMERIL V TISTO, KAR
JE DRAGOCENO IN KORISTNO ZA NAŠ
RAZVOJ.**

**TO POMENI, DA ZAVESTNO IZBIRAMO
IN NADZORUJEMO, KAJ PREJEMAMO IN
SI ZAPOMNIMO. TAKO POSTANEMO
OBLIKOVALCI SVOJE USODE, SAJ SE BOMO
JUTRI SPOMINJALI TEGA, KAR SMO SI
ZAPOMNILI DANES.**

naključna uporaba lastnih rok. Tu in tam bi nam morda uspelo narediti kaj smiselnega, vendar nas rezultat zagotovo ne bi zadovoljil. Enako je s spominom: spominjanje koristnih izkušenj zahteva napor volje, ki bo našo pozornost usmeril v tisto, kar je dragoceno in koristno za naš razvoj. To pomeni, da smo pozorni na to, kako preživljamo čas, v kakšnem okolju se gibljemo, o čem razmišljamo, kakšne izkušnje si dopuščamo, skratka, da zavestno izbiramo in nadzorujemo, kaj prejemamo in si zapomnimo. Tako postanemo oblikovalci svoje usode, saj se bomo jutri spominjali tega, kar smo si zapomnili danes.

POZABLJIVOST – BOLEZEN DANAŠNJEGA SVETA

Ni dovolj, da si samo zapomnimo, treba se je tudi spomniti, kar smo si zapomnili, ne pa pozabiti na to. Živeti in se razvijati kot človek pomeni nenehno rasti na podlagi lastnih izkušenj.

Pozabljanje je umiranje izkušnje zaradi njene neuporabe in torej odraz našega nezanimanja zase.

Danes smo prepričani, da imamo več znanja kot katera koli druga civilizacija pred nami. Zagotovo smo se naučili marsičesa, česar ljudje pred nami niso vedeli, predvsem o materialnem svetu, vendar se zdi, da naših prednikov spoznavanje fizičnega sveta ni preveč zanimalo. Pisni in materialni spomeniki starih kultur kažejo, da jih je bolj zanimala duhovna kot fizična resničnost in so temu primerno učili človeka, kako spoznati svojo pravo naravo, kako smiselno živeti in se razvijati. Za nas so to pozabljena znanja, tako pozabljena, da jih zaradi nerazumevanja podcenjujemo in zavržemo kot odvečna.

Naša civilizacija trpi zaradi pozabljivosti. V izkušnjah iz preteklosti ne prepoznavamo modrosti in jih ne uporabljamo. Posledica tega je, da sodobni človek ne razume samega sebe, ne ve, kdo je, ne ve, kako živeti, da bi bil resnično srečen, ne ve, zakaj sploh obstaja. Vrednostni sistem, ki se nam vsiljuje, je materialističen, tako daleč od humanega in moralnega, da povzroča apatijo.

Danes potrebujemo novo renesanso, v kateri bo človek prebudil stare spomine in obnovil pozabljena znanja, da bi se ponovno prepoznal. Kajti treba je iti dlje, sprejeti nove izkušnje, narediti še korak naprej v uresničevanju sebe. Takrat, kot pravijo starodavni nauki, bo spomin resnično odseval našo zvestobo sebi in svoji človeški naravi. 🏹

ČUDEŽNI SVET PREDANOSTI IN SKRBI

V naravi se nagon po preživetju in nadaljevanju vrste med živalmi lahko kaže kot krvoločni boj, beg ali skrivanje. Vse to, da si živali zagotovijo obstanek, prevlado in zaščito svojih mladičev ter s tem nadaljevanje svoje vrste. Vendar, če se poglobimo v živalski svet, se pod surovostjo in neizprosno svetom skrivajo toplina, ljubezen in skrb živali, ki jih ne vodi le grob avtomatizem, temveč neka nerazumljiva inteligenca, s katero zaščitijo in poskrbijo za svoje potomce. Poglejmo si nekaj zanimivih vrst, pri katerih svojo starševsko vnemo in ljubezen na poseben način izražajo tako matere kot očetje ter celotna skupnost.

MORSKI KONJIČKI

Očetovstvo med ribjimi vrstami se pogosto pokaže skozi načelo: "imej rad" in "zapusti", vendar kadar govorimo o očetovski vlogi pri morskih konjičkih, ta presega vsa pričakovanja. Samica morskega konjička v samca odloži jajčeca, zato v tem primeru moški donosi mladičke.

Očetje morskih konjičkov inkubirajo svoje razvijajoče se zarodke v mošnji na njihovem repu. Mošnjiček je enakovreden maternici samic sesalcev, saj vsebuje placento, ki podpira rast in razvoj mladičev.

GALAPAŠKI MORSKI LEVI

Star rek pravi, da je za vzgojo otroka potrebna cela vas. Galapaški morski levi živijo v kolonijah, vsako sestavlja 1 samec in do 25 samic. Matere tako sodelujejo in si pomagajo pri skrbi za mladiče in iskanju hrane. Samice dojijo 11 mesecev ter za mladiče skrbijo do njihovega dopolnjenega 3. leta. Zaradi nagajivosti in igrivosti mladiči zahtevajo precej pozornosti. Na srečo samice popazijo na mladiče drugih samic, kadar je to potrebno.

FLAMINGI

Starša flamingov delujeta složno. Oba, samec in samica gradita gnezdo in se izmenjujeta pri valjenju jajc, medtem ko drugi išče hrano. Ko se mladič izvali iz jajca, ga hranita oba starša in sicer tako, da mu izbljuvata hranljivo rdečo "mleko", ki ga izločajo žleze v njunih grlih. Prav to mleko mladiče počasi rožnato obarva, kar pa ima ravno obraten učinek na starša – ta začneta izgubljata svoja rozasto barvo in postajata vedno bolj bledikava.

Starša skrbno pazita na svojega potomca prvih nekaj tednov, ko ta zapusti gnezdo in spozna prijatelje; kljub temu še naprej oba starša opazujeta in hranita mladiča vse dokler ne doseže starosti 2-3 mesecev.

POLARNI MEDVEDI

Samica polarnega medveda mora dobro poskrbeti za pridobivanje zalog pred rojstvom mladičev. Ujeti mora toliko tjunjev, da podvoji lastno težo, kajti ko se bo leglo skotilo, bo v brlogu ostala in dojila več mesecev – brez hrane, vse dokler

mladiči ne bodo pripravljene na dolgo potovanje do morja. Potem, ko večji del leta ne bo jedla, bo morala znova poiskati dovolj hrane, da nahrani sebe in svoje mladiče. Prijazna in močno zaščitniška mati polarna medvedka bo še naprej skrbela za mladiče približno dve leti.

HOBOTNICE

Matere izležejo več deset tisoč jajčec hkrati. To je velika odgovornost. Toda samica hobotnice je vnet starš, ki čisti jajčeca in skrbi, da dobijo dovolj kisika ter jih ščiti pred različnimi plenilci. Zaradi tega je tako zaposlena, da nima veliko časa za hrano – in ko se jajčeca izležejo, kmalu umre, prav tako pa tudi večina mladičev pogine. Toda nekaj jih preživi in vrsta živi naprej, vse zaradi materine požrtvovalnosti.

VOLKOVI

Volčje družine držijo skupaj. Trop sestavljata starša, ki sta par vse življenje, in njihovi otroci, ki jih z materjo in očetom vzgajajo še starejši bratje in sestre. V nekaterih primerih bodo volkovi celo posvojili osirotele mladiče. Prvih nekaj tednov matere ostanejo v brlogu in negujejo novorojenčke, ki se rodijo slepi in gluhi, oče volk pa straži in prinaša domov hrano. Ko mladiči zapustijo brlog, za njih skrbi in jih šola celoten trop, zaradi česar so volčje družine ene najtesnejših v živalskem kraljestvu.

SLONI

Mislite, da je devet mesecev dolga doba za nosečnost? Predstavljajte si, da pri slonih brejost traja skoraj dve leti. Azijske slonice so v povprečju breje dvajset mesecev, afriške pa enaindvajset in pol. Bodoče matere morajo nato na svet spraviti približno 118 kg težkega slončka. Preostali člani črede se zberejo in s svojimi rilci pozdravijo najnovejšega člana. Mlade mame so pozorne in ljubeče, in ker slonice živijo v matrilinearnih skupinah babic, mater, tet in hčera, se vsaka zavzame za slončka in za njega skrbi, dokler ni velik in močan kot mama.

CESARSKI PINGVINI

Starševstvo zahteva trdnost. Še posebej, če živite na najhladnejši in najbolj vetrovni celini na svetu. Da bi uspel ta podvig, se oba starša cesarskega pingvina izjemno potrudita. Medtem ko oče dva meseca vali jajce v mrzli antarktični zimi, se mati vrne v morje, da bi nahranila partnerja. Pritisk je velik, ker se mora vrniti tudi z dovolj hrane za svojega mladiča. V primeru dolgega čakanja oče proizvede hranljivo "mleko", da nahrani mladiča. Ko se sestradani očka umakne, da bi se do sitega najedel, oba s partnerko izmenično skrbita za mladiča, dokler ni dovolj star, da se pridruži koloniji.

ORANGUTANI

Mame orangutanke so med najbolj predanimi starši v živalskem kraljestvu. Ker so očetje orangutani samotarji, je na mami opici, da vzgaja novorojenčka. Te matere samohranilke skrbijo za svoje otroke od osem do deset let, prve štiri mesece jih nosijo na trebuhu, dojijo pa približno štiri leta – včasih pa tudi do sedem ali celo osem. Med mamo in otrokom obstaja močna vez. Ko bo njen mladič dopolnil dve leti, bosta skupaj potovala skozi džunglo, držeč se za roke – držala se bosta blizu, dokler otrok ne bo pripravljen sam živeti.

To je le nekaj primerov predanosti, čutnosti in ljubeznivosti, ki jo izkazujejo straši in tudi celotna skupnost, v katero pride nov mladič. Vidimo lahko koliko žrtvovanja in skrbi je potrebno, da iz malega zraste nekaj velikega, kar bo poskrbelo za naslednje rodove.

Brez težav lahko rečemo, da bi se od živali lahko učili požrtvovalnosti, nesebičnosti ... A obenem se nam vse glasneje pojavlja vprašanje: kako je to mogoče, če pa je vendar človek evolutivno bolj razvito bitje? Če je razumno bitje z več zavesti?

Narava ima svoje skrivnosti, ki jih moramo šele spoznati. 🦋

DAR SPOMINA

Stari kitajski modrec je hodil po zasneženem polju, ko je zagledal žensko, ki je jokala.

"Zakaj jočeš?" je vprašal.

"Ker se spominjam preteklosti, svoje mladosti, lepote, ki sem jo videla v ogledalu, ljudi, ki sem jih imela rada. Bog je bil do mene krut, ker mi je dal spomin. Vedel je, da se bom spominjala pomladi svojega življenja in jokala."

Modrec se je ustavil in gledal snežno polje, pri tem pa opazoval eno točko. V nekem trenutku ženska neha jokati.

"Kaj vidiš tam?" ga vpraša.

"Polje vrtnic," je rekel modrec. "Bog je bil velikodušen do mene, ker mi je dal spomin. Vedel je, da se bom pozimi vedno lahko spominjal pomladi in se smejal."

ZAČIMBE VSAKDANA

RESNIČNA UMETNOST SPOMINA JE UMETNOST POZORNOSTI.

SAMUEL JOHNSON

www.akropola.org